

Rood in Delft

Aanspreekbaar en dichtbij

PvdA

Verkiezingsprogramma PvdA Delft 2022 - 2026

Colofon

Tekst: JanGeert van der Post, Nelly de Ridder, Kelly Schut, Simon Das, Mick van der Steeg
Tot stand gekomen met input van diverse PvdA'ers en andere toppers binnen de stad. Hartelijk bedankt hiervoor!

Eindredactie: JanGeert van der Post

Opmaak: Mick van der Steeg

Foto's door: 1) Mick van der Steeg, 2) Patrick Nagtegaal Fotografie, 3) Nelly de Ridder, 4) Herman Zonderland, 5) Leon Hombergen, 6) Unsplash.com, Towfiqu Barbhuiya 7) Pixabay.com, Klimkin, 8) Linda Peters, 9) Stanislascollege.nl, 10) Jolien van Lier, 11) Pixabay, sabinevanerp, 12) Unsplash.com, Michael Fousert

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Wonen in een sociale stad met krachtige wijken	6
2 Een stad met betaalbare woningen	8
3 Een leefbare en duurzame stad	10
4 Goed bereikbare stad	12
5 Veilige stad	14
6 Inclusieve en verbonden stad	16
7 Stad met eerlijk werk	18
8 Stad zonder armoede	20
9 Eerlijke kansen voor ieder kind	22
10 Inclusieve en duurzame scholen	24
11 Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst	26
12 Mee kunnen doen begint bij taal	27
13 Gezonde stad, bewegen is gezond	28
14 Culturele stad	30
15 Een stad waarin we voor elkaar zorgen	31
16 Samen de stad besturen	34
17 Een toegankelijke en transparante gemeente	36
18 We blijven investeren	37

Voorwoord

Beste lezer,

Of u nu lid bent van de PvdA, alleen nieuwsgierig of overweegt PvdA te stemmen, wat wij met elkaar delen is dat wij in Delft wonen. En ik neem aan dat u net als ik, Delft een prachtige stad vindt en het iedereen in Delft gunt daar plezierig te kunnen wonen. Dat lukt deels goed, maar er is nog genoeg te doen. Daar neem ik u graag in mee.

Afgelopen periode was zwaar. Corona had en heeft een grote impact op ons leven. En het lijkt erop dat wij met Corona zullen moeten leren leven. Dat vraagt een nieuw perspectief, voor het omgaan met Corona, maar ook voor andere onderwerpen. Wij kunnen veel, maar ik denk dat u net als ik wel dat perspectief nodig heeft.

Er zijn grote opgaves op te pakken. Het wonen, de mobiliteit, de energietransitie, aanpak van de gezondheidsverschillen, een goed en breed onderwijsaanbod, goede en betaalbare zorg, armoedeaanpak, werkgelegenheid, het versterken van de cultuursector. Al die opgaven komen op een stad af die sterk maar ook kwetsbaar is. Kwetsbaar, omdat geld en menskracht ontbreekt om te doen wat nodig is. Er moet dus echt meer geld vanuit het Rijk komen. De gemeenten bieden

namelijk de mogelijkheid om deze opgaven op te pakken en tot uitvoer te brengen. Gemeenten staan voor u dichterbij, zijn betrokken en voor u veel directer aan te spreken in letterlijke en figuurlijke zin.

In Delft is al veel gestart, dat moeten wij koesteren en voortzetten. Hoe mooi is het dat naast de TU en het HBO ook een gecombineerde vmbo- en mbo-opleiding in Delft gaat komen. Scholen die zorgen dat wij de mensen die wij zo hard nodig hebben ook opleiden. Wij bouwen in Delft veel de komende jaren. Er is een goede aanzet gemaakt in het bouwen van woningen geschikt voor ouderen. Ook voor mensen die vanuit een zorginstelling zelfstandig gaan wonen met begeleiding zijn er afspraken gemaakt. Maar wat doen wij voor die vmbo'er of mbo'er die van die nieuwe school komt. Waar kan die gaan wonen. U heeft vast mensen in uw omgeving waarbij dit speelt. Ook daar moet aandacht voor zijn. In Delft woont een grote groep ouderen, die aangewezen is op de zorg. Die zorg moet beschikbaar en betaalbaar blijven. Daar wordt hard aan gewerkt, maar vraagt ook om te investeren in preventie en het versterken van de sociale netwerken om de bewoners heen. In Delft wordt veel gebouwd in grote dichtheden. Afgelopen periode heeft ons ook geleerd hoe belangrijk de (groene) rustplekken in de stad zijn. Net als ik heeft u vast veel gewandeld het afgelopen jaar, heeft u de jeugd de mooie groenen plekken in de stad intensief zien gebruiken. Die plekken moeten wij koesteren en bij nieuwe plannen moeten wij bewaken dat ze

er komen. In het mobiliteitsplan is de voetganger belangrijk. De straat geeft meer ruimte aan het langzaam verkeer. De straten moeten daarvoor wel ingericht worden, zodat het voor u als voetganger of uw kind op de fiets duidelijk is dat u die ruimte mag innemen. Wij gaan van het gas af, maar hoe en wanneer. Het nieuwe Warmteplan geeft kader, maar de uitvoering is pas voorzichtig gestart. Die hangt op draagvlak, maar vooral ook betaalbaarheid. De Armoedebestrijding is de afgelopen periode ondanks alle bezuinigingen stevig overeind gebleven. Maar ook daar zien wij dat er nog een grote opgave ligt. In Coronatijd hebben sommigen van u veel gewandeld, maar soms lukt dat niet en vliegen de kilo's eraan. Die gaan er wel weer af, maar bij sommige mensen is hun gezondheid echt veel slechter dan gemiddeld. Dat maakt hen kwetsbaar, daar moeten wij iets aan doen.

Dat kan niet allemaal tegelijk, dat is ook niet morgen gerealiseerd. Maar in Delft is het wel kansrijk. De schaal van Delft, stad en dorp, maakt het mogelijk. Delft kent veel vrijwilligers en verenigingen. Wij kijken nog naar elkaar om en helpen elkaar als dat nodig is. Tegelijk zijn wij ook een stad en zien wij niet alles. Ook in Delft speelt er veel achter de voordeur wat wij niet weten. Daarom is het belangrijk dat wij nog beter leren zien wat er speelt in de stad. Dat wij alle kracht die er is bij vrijwilligers en verenigingen beter kennen en benutten. Dat wij nog meer in gesprek gaan met de bewoners in onze stad, om nog effectiever te zijn. Dat sluit aan bij een beweging die politiek al ontstaat. Er ligt een mooi Initiatiefvoorstel onder

andere vanuit de PvdA om de buurthuizen weer veel meer de plek van ontmoeting en informatie te maken. Er wordt in opdracht van de Raad gewerkt aan het voorstel Energie in de Wijken. Doel is weer meer op wijkniveau te gaan organiseren. Weer aanwezig en aanspreekbaar te zijn in de wijken. Dat is de plek waar bewoners betrokken kunnen worden bij de energietransitie. De plek waar het overleg gevoerd wordt, het draagvlak georganiseerd. Dat gun ik ons de komende jaren. Doen wat nodig is met en dichterbij onze inwoners. Dichterbij u dus.

Aanspreekbaar en dichtbij, twee mooie thema's om mee te eindigen.

Karin Schrederhof
Wethouder wonen, wmo en sport 2018-2022
Lijsttrekker PvdA Delft 2022-2026

1 Wonen in een sociale stad met krachtige wijken

Delft is een aantrekkelijke stad om in te wonen. Alle wijken hebben ieder hun eigen kwaliteiten. Voor de inwoners begint de waardering daarvoor in de straat, buurt en wijk.

De PvdA zet zich in voor gemengde en evenwichtige wijken met een mix van dure en goedkope woningen en de daarbij behorende voorzieningen. Wijken waar mensen zich thuis voelen, elkaar kunnen ontmoeten, kunnen ontspannen, samenwerken. Kortom, zich betrokken voelen bij hun omgeving. Iedere wijk verdient zijn eigen aanpak. Of het nu gaat om de binnenstad, Tanthof, Poptahof, de Bomenwijk of de Kuijperwijk. Ook voor nieuwe wijken als Schieoevers gelden dezelfde ambities.

Dit gaan we doen:

- We gaan **meer wijkgericht werken**. De wijkopgave pakken we samen met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente op. De wijkopgave gaat over zowel de gebouwde omgeving als de sociale kanten. Er is meer ruimte voor bewonersinitiatieven.
- Wijken zijn **schoon, heel, veilig en gezond** om in te wonen. Bewoners betrekken we bij het schouwen van hun eigen woonomgeving. Door middel van **leefbaarheidsoverleggen** kunnen bewoners meedenken over het beheer van de wijk en de aanpak van de problemen.
- We **investeren** in het versterken van **het groen in de wijken**. Dat zorgt voor prettiger ontspanningsmogelijkheden en is ook goed voor plant en dier. We verbeteren de bestaande groene routes naar de rand van de stad en de omliggende regio.
- **Veiligheid** op straat is een gegeven voor jongeren, ouderen, vrouwen en de lhbtq+-gemeenschap. Delft streeft ernaar een Safe Streets-gemeente te worden. Dit is een project van het UN Women Nationaal Comité Nederland.
- Met de **wijkaanpak** zetten we ook in op preventie van crimineel gedrag bij jongeren. We zorgen ervoor dat we vroeg zien waar iets misgaat, ondersteunen activiteiten door en voor jongeren in de wijk

en voorkomen grensoverschrijdend gedrag.

- **Speciale programma's** in wijken of delen ervan waar problemen spelen zet de PvdA onverminderd voort. Dat geldt voor de huidige programma's in Poptahof en Buitenhof, maar ook voor andere wijken waar daartoe noodzaak is.
- De toename van het aantal studenten in de stad heeft geleid tot de **komst van veel studentenhuizen** (de zogenaamde verkamering) in de binnenstad en wijken daar omheen. Dat leidt - helaas - ook tot overlast. De gemeente pakt de **oplossingen hiervoor samen** met de TU, studentenverenigingen en de wijkbewoners op.
- De **energietransitie** (Delft van het gas af) is ook een **maatschappelijke verandering**. Per wijk kijkt de gemeente met de bewoners, ondernemers en organisaties naar een passende aanpak.
- In de stad werken we voortdurend hard aan het Delft van morgen. De ontwikkeling op de **Schieoevers** en **rond het station Delft Campus** biedt kansen voor nieuwe woon- en werkmilieus. Mochten de plannen om de Beatrixlaan om te bouwen tot een gewone stadsweg door gaan, dan zet de PvdA in op een **goed participatietraject** om met de bewoners in Buitenhof en Voorhof de nieuwe kansen te benutten.

2 Een stad met betaalbare woningen

Wonen is een eerste levensbehoefte. Iedereen heeft recht op een goede en betaalbare woning in een fijne leefomgeving. Een goede woning is een ankerpunt van waaruit je je leven vorm kan geven en van waaruit je de wereld met vertrouwen tegemoet kan zien. Of je nou 20 bent of 70 jaar bent.

Voldoende, goede en betaalbare studentenhuisvesting in de stad en de regio betekent voor studenten letterlijk de toegangspoort tot het onderwijs.

Het is momenteel voor veel mensen en met name voor starters bijna onmogelijk om een goede geschikte woning te vinden. De woningmarkt zit volkomen op slot. De prijzen voor koopwoningen zijn sterk gestegen. In de particuliere sector zijn de huren hoog, terwijl er lange wachtlijsten zijn voor sociale huurwoningen. De doorstroming stokt, waardoor bijna niemand nog vooruit kan in de wooncarrière.

We pakken alle mogelijkheden aan om hierop bij te sturen. Bouwen, veel bouwen, is een belangrijke stap in de oplossing van deze crisis. We maken afspraken met woningcorporaties over de verdeling en aanpak van verschillende bouwlocaties. In een nieuwe woonvisie leggen we vast welke afspraken we willen maken.

Dit gaan we doen:

- Binnen de gemeentegrenzen bouwen we tot 2040 stevig door aan de geplande 15.000 extra woningen. Op deze manier wil de PvdA dat meer mensen in Delft een **betaalbare woning kunnen vinden**: jong, oud, arm en rijk, alleenstaand of als gezin.
- Een **gezonde woningmarkt** biedt voldoende kansen op **doorstroming**. In de huidige crisis is dat juist tot stilstand gekomen. Mensen krijgen zo geen kans op een woning die beter bij hun leven past. We moeten dus opnieuw bepalen welke woningen gebouwd moeten worden. De PvdA kiest daarom ervoor niet alleen woningen in het topsegment te plannen, maar zeker ook **sociale (huur)**

woningen. We willen dat minimaal **een derde** van de woningvoorraad geschikt is voor mensen die een modaal inkomen of lager hebben.

- Delft bouwt van alle nieuwe woningen gemiddeld **30% sociaal**, waarvan de helft **goedkoop** (maximaal € 633 huur per maand voor 1 en 2-persoonshuishoudens en € 676 voor gezinnen). Ook komen er meer (stedelijke) **eengezinswoningen** voor € 850 in de maand. Sociale woningen **komen bij voorkeur in wijken waar nu weinig van dergelijke woningen staan**. Zo zorgen we voor sociale en evenwichtige wijken.
- De gemeente Delft dringt aan bij **de omliggende gemeenten in de regio** dat zij zich houden aan de afspraken over het aantal te bouwen sociale huurwoningen.
- Wij willen dat sociale woningen gebouwd worden door **woningcorporaties** die voldoen aan kwaliteitseisen die we vooraf vastleggen. Dat gaan we regelen in een **doelgroepenverordening**.
- We maken met **beleggers** afspraken als zij middel-dure huurwoningen bouwen om deze betaalbaar te houden: tussen de € 750 en € 950 in de maand.
- De vraag naar sociaal betaalbare woningen is zo groot dat snelheid geboden is. Daarom kiezen we ook voor **extra tijdelijke woningen** voor starters en spoedzoekers, maar ook voor de **aanpak van dakloosheid onder jongeren**.
- We geven starters extra kansen door **startersregelingen** voort te zetten en te verbeteren.
- Voor **ouderen** hebben we speciale aandacht en zetten we in op woningbouw in **sociale en beleggershuur**. Dit zorgt voor nieuwe doorstroming. Ook willen we het ouderen gemakkelijker maken met soepeler regels om hun huidige woning **aan te passen** zodat ze er langer kunnen blijven wonen. Experimenteren met verschillende **collectieve woonvormen** kan ook een alternatief voor deze groep zijn.
- We willen ook blijven letten op de **bestaande woningvoorraad**: behoud van woningen voor gezinnen omdat opsplitsing

gereguleerd is en verkamering niet meer mag. Het opleggen van de **zelfbewoningplicht** bij verkoop van bestaande en nieuwe woningen willen we juridisch onderzoeken. Het introduceren van een **verhuurdersvergunning** helpt huisjesmelkers hun vrij spel te ontnemen.

- De vraag naar **studentenhuysvesting** is hoog. We willen deels op de TU Campus en verder in de buurgemeenten Rijswijk en Schiedam deze woningen bouwen. Daarbij verdienen **studenten en jongeren met een beperking** extra aandacht.
- De PvdA blijft scherp kijken naar de **woonruimteverdeling** en kiest voor actieve communicatie met woningzoekenden.
- In de landelijke politiek maken we ons hard voor het **afschaffen van de huurdersheffing** waardoor woningcorporaties op korte termijn meer armslag krijgen voor de bouw van de hoognodige woningen.

3 Een leefbare en duurzame stad

De opwarming van de aarde gaat niet aan Delft voorbij. De PvdA heeft de Global Goals omarmd en zet in op een energieneutrale stad in 2050. Dit is een enorme opgave die veel geld kost. De PvdA vindt dat de lasten door de sterkste schouders gedragen moeten worden. Betaalbaarheid heeft volop onze aandacht en energiearmoede bestrijden we.

De energietransitie is bovenal een maatschappelijke transitie, die we in Delft met elkaar doen. Iedereen moet mee kunnen doen. We willen niet alleen afspraken maken met woningcorporaties, maar ook met particuliere huisbezitters.

Verdichting van de stad vraagt om extra aandacht voor de leefbaarheid in de wijken. Dat geldt voor als we woningen bijbouwen, maar zeker ook als we wonen en werken willen combineren. Dan moeten we letten op een goed woonmilieu waarin de normen voor geluid, fijnstof en geur niet worden overschreden. En op woonmilieus met voldoende groen van goede kwaliteit waar mensen kunnen ontsnappen aan de dagelijkse hectiek en elkaar kunnen ontmoeten. Tijdens de Coronacrisis zijn we de directe omgeving van de woning beter gaan waarderen. Daarom verdient dit extra inzet.

Dit gaan we doen:

- We juichen de **verduurzaming** van woningen en bedrijfspanden toe. De zogenaamde Trias Energetica is ons uitgangspunt: eerst **isoleren**, dan **energie besparen** en wat we dan nog wel gebruiken **verduurzamen**. Dit moet betaalbaar blijven, zeker voor hen met een kleine portemonnee.
- Het opbouwen van **draagvlak** voor nut en noodzaak van energietransitie en verduurzaming is een startpunt van de informatievoorziening aan de inwoners van Delft.
- We gaan bewoners **actief informeren** over de mogelijkheden van verduurzamen, het verkrijgen van subsidies en de mogelijkheden om dreigende **energie-armoede te voorkomen**. De sociale projecten

van Deelstroom Delft kunnen als voorbeeld dienen.

- Om onze planeet leefbaar te houden is het promoten van duurzaamheid niet genoeg. We gaan **eisen stellen**. Alle nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden moet **energieneutraal** zijn.
- We houden vast aan **emissieloze zones** in de binnenstad: per 2025 wijzen we plekken aan waar traditionele verbrandingsmotoren niet langer zijn toegestaan. Dat gaat zeker ook over bezorging aan huis en andere logistieke diensten.
- Wijken worden in de loop van de tijd losgekoppeld van het gas volgens de uitgangspunten en voorstellen in het **Warmteplan** en de **Wijkuitvoeringsplannen**. Dit doen we in **samenspraak** met de woningcorporaties, huurders en de particuliere huiseigenaren. De PvdA wil niet dat de **zeggenschap over de energie-infrastructuur** alleen bij marktpartijen ligt. Zo kan de gemeente (of de Rijksoverheid) controle uitoefenen op de prijzen die burgers voor energie en warmte betalen.
- De PvdA wil dat iedereen gezonde lucht kan inademen. We pakken de **bronnen van luchtvervuiling** aan en beschermen zo gevoelige bestemmingen als scholen, kinderdagopvang en verpleeghuizen. Rook van houtstook is schadelijk. We roepen op tot het **ontmoedigen van houtstook** in de woonwijken. Er moet meer voorlichting over gezonde lucht komen.
- **Groen** draagt bij aan gezonde en gelukkige inwoners. Daar waar nodig geven we het groen een kwaliteitsimpuls. We **stimuleren dat bewoners zelf aan de slag gaan** met groen in de buurt. Het opfleuren van boomspiegels met vrolijke boomtuintjes is een voorbeeld hiervan. De gemeentelijke beheerders van de openbare ruimte respecteren deze inspanningen. Bovendien leveren bijen- en vlindervriendelijke bermen en perken een positieve bijdrage aan het welbevinden van mens en dier. Groen helpt **hittestress en wateroverlast** tegen te gaan.
- Bebouwing en (openbaar) groen moeten veel meer gecombineerd worden, zoals bij de bibliotheek van de TU. **Natuurinclusief**

bouwen helpt hierbij. Bij nieuwbouw zouden **(grote) platte daken** een bestemming voor groen en/of zonnepanelen moeten krijgen. De PvdA overweegt dit verplicht te stellen.

- **Goede waterkwaliteit** is belangrijk voor mens en dier. Helaas laat dit te vaak te wensen over: in de zoemer blauwalg in de Delftse Hout, veel kroos in de grachten en veel zwerfafval in te water. Met het Hoogheemraadschap werken we aan verbetering van de kwaliteit.
- **Wateropvang bij intensieve regenbuien** wordt steeds belangrijker. In de ruimtelijke ordening en de inrichting van de openbare ruimte houden we hier rekening mee. **Hergebruik** van regenwater of kraanwater in huizen is belangrijk en vereist aandacht bij het ontwerp van nieuwe woningen.
- De PvdA is vol lof over het enthousiasme en toewijding van de Delftse Jutter in de **bestrijding van zwerfafval**. Het is helaas wel symptoombestrijding. Aanpakken bij de bron is beter: afspraken met bedrijven en winkels over het **inzamelen van wegwerpverpakkingen** van bijvoorbeeld etenswaar.
- We vinden dat het **ophalen van grofvuil betaalbaar** moet blijven, zeker voor mensen met een minimuminkomen. We stimuleren het zelf wegbrengen naar het inzamelstation. Voor hen die geen auto bezitten zijn alternatieven noodzakelijk. Alternatieve inzamelingsplaatsen in de nabijheid of leenvoertuigen (bakfietsen) voor wegbrengen naar het centrale inzamelstation. Wegbrengen van grofvuil geeft meer kansen aan **recycling** en gaat illegale dumping tegen.
- De PvdA maakt werk van de **circulaire economie**: een economie waarin hergebruik van grondstoffen voorop staat. Gerichte campagnes van bewustwording helpen om **gescheiden inzameling** van afval te verbeteren.

4 Goed bereikbare stad

Het mobiliteitsplan Delft (MPD) geeft richting aan hoe we Delft bereikbaar houden voor inwoners, werknemers en bezoekers. De PvdA vindt het belangrijk dat de voetganger op 1 staat. We zetten ons in voor een goed wandel- en fietsnet met veilige stoepen die goed onderhouden worden en fietspaden die je soepel en veilig kunt gebruiken. Goed openbaar vervoer met toegankelijke haltes vervult daarbij een gewenste aanvullende rol. De auto is voor de resterende verplaatsingen.

De PvdA heeft in de afgelopen jaren veel aandacht gevraagd voor verkeersveiligheid. Met name rondom de scholen moeten kinderen en ouders zich beschermd weten. Maar ook op andere plaatsen in de stad moeten weggebruikers uit kunnen gaan van veilige omstandigheden. Dat is nog niet overal voldoende in orde.

De Delftse straat is waar de Delftenaar woont. Kinderen moeten er kunnen spelen, je ontmoet er je burens. Verblijven is in een woonstraat belangrijker dan je verplaatsen. Dat sluit aan bij het principe van de 15-minutenstad: lopen en fietsen zijn het uitgangspunt voor alle reguliere, dagelijkse verplaatsingen

Dit gaan we doen:

- **Goede voetpaden** zijn toegankelijke en veilige voetpaden. Daarmee geven we automatisch extra aandacht aan minder mobiele mensen. Het wandelnet in Delft zou overal voorzien moeten zijn van **hulpmiddelen voor slechtzienden**. Bij het ontwerpen of aanleggen van voetpaden kunnen stichtingen als Visio en Lederin helpen. Deze en andere deskundigheid betrekken we bij het ontwerpen van gebouwen ende buitenruimte.
- Het fietsnet in Delft is al aantrekkelijk, maar kan nog beter. Met name de **veiligheid voor fietsers** behoeft verbetering. Het compleet maken van het fietsnetwerk met de Gelatinebrug tussen Voorhof en het TU-gebied en de Faradaybrug tussen Tanthof en Schieoevers-Zuid en het TU-gebied verdienen qua veiligheid aandacht. Het

fietsparkeren is nog niet overal in de stad op orde. De PvdA gaat daar werk van maken.

- Het **Openbaar Vervoer** is heel belangrijk voor het bereikbaar houden van alle delen van de stad en voor de verbinding met de regio. Het door de Coronapandemie teruggevallen gebruik mag geen reden zijn de diensten van het Openbaar Vervoer te verminderen. Ook vergroten we de zichtbaarheid van de Delfthopper en maken we de laatste haltes toegankelijk voor mensen met een beperking. We houden de vervoersdiensten voor ouderen of mensen met een beperking -zoals regiotaxi - in stand. We zijn enthousiast over de plannen voor een regionaal S-baansysteem langs Delft toe, evenals meer intercity's.
- **Deelmobiliteit** verbetert de mogelijkheden voor mensen die geen eigen fiets, scooter of auto hebben om zich te verplaatsen. Het experiment met deel-auto/scooter/fiets in Nieuw Delft moet leiden tot beschikbaarheid van deze diensten in heel de stad. Een opzet met '**Free floating**', dat wil zeggen, de deelvervoersmiddelen kunnen overal achtergelaten of opgepikt worden, wijst de PvdA af. Zo houden we de openbare ruimte **netjes en toegankelijk**.
- Vanaf 2023 wil de PvdA dat de **maximumsnelheid** in de stad **30 km/u** de norm is en **15 km/u** op die plekken waar de voetganger gebruik moet maken van de rijbaan. Dit zorgt voor minder ernstige verkeersongelukken, minder geluidsoverlast en voor een lagere uitstoot van fijnstof. De verkeersveiligheid neemt toe omdat er minder snelheidsverschillen optreden. Het is nodig dat de weginrichting wordt aangepast. Dit doen we voornamelijk als er groot onderhoud aan de weg nodig is. Tijdelijke maatregelen zullen elders een oplossing bieden (plantenbakken, ribbelstroken). Maar ook voorlichtingscampagnes en handhaving.
- De PvdA pleit voor **logistieke stadshubs**. Hier kunnen de goederenstromen gebundeld worden, waardoor er mindervervoersbewegingen in de stad zijn. In 2025 rijden er alleen nog maar **elektrische vuilniswagens, pakketbezorgers en**

(voedsel)koeriers door de (binnen)stad.

- Het stimuleren van elektrisch vervoer vindt de PvdA belangrijk. Er komen meer openbaar toegankelijke **oplaadpunten** voor elektrische fietsen en scooters. We vergroten het aantal **laadpalen** voor auto's op straat en in parkeergarages.
- Parkeren houdt veel mensen in Delft bezig. De PvdA is voorstander van het **proactief reguleren** van parkeren. Dat voorkomt rondrijdend zoekverkeer en parkeren op ongewenste plaatsen. Introductie van betaald parkeren vergt **goede en effectieve communicatie** met omwonenden. We willen onderzoeken of een parkeerhub aan de rand van de stad of op de TU Campus mogelijk is, zodat we auto's van bezoekers buiten de binnenstad houden.

5 Veilige stad

De PvdA vindt dat elke inwoner het recht heeft om op te groeien en te leven in een prettige leefomgeving. Een gevoel van veiligheid is daarbij belangrijk. Alleen als je je veilig voelt, kun je gaan en staan waar je wilt. Dat veiligheidsgevoel staat onder druk: overlast van medebuurtbewoners, bezoekers en criminaliteit komt in sommige delen van de stad te vaak voor. Daarnaast is er in onze stad sprake van minder zichtbare onveiligheid: uitbuiting van groepen (zoals gedwongen sekswerkers), witwassen en drugsproblematiek.

Dit gaan we doen:

- De gemeente moet meer doen om bewoners die **overlast in en om hun woning** ervaren te ondersteunen. We investeren in en promoten het **meldpunt overlast** van de gemeente. **Buurtbemiddeling** vinden we, waar mogelijk, een goede aanpak bij overlast. Wanneer het uit de hand loopt moet de gemeente op basis van de Wet aanpak woonoverlast en de in te stellen verhuurdersvergunning in samenspraak met de woningcorporaties handhaven.
- De PvdA zet in op goed **preventief beleid** om overlast en criminaliteit te voorkomen. Buurtcoaches spelen daarin een belangrijke rol. Maar ook jongerenwerkers en andere mensen met een belangrijke sociale positie in de buurt of wijk. Zij kunnen problemen vroeg in de gaten krijgen en bijvoorbeeld bureau HALT inschakelen.
- Door in gesprek te gaan met mensen kun je veel bereiken. **Politie en BOA's** hebben hierin ook een belangrijke rol. Initiatieven als Coppie Koffie van de Delftse politie vinden wij een goed voorbeeld van laagdrempelig het gesprek aangaan. De PvdA wil dat de politie en BOA's dit structureler inzetten.
- **Drugshandel op straat**, in wijken en woningen is onacceptabel. We doen niet moeilijk over mensen met een paar wietplantjes op de vensterbank of in de tuin. Maar in ernstige gevallen moet de gemeente stevig ingrijpen, bijvoorbeeld door panden te sluiten.
- De gemeente moet zich er hard voor maken dat iedereen **veilig over straat kan gaan**. Helaas komt het ook in Delft voor dat vrouwen

en lhbtq+-mensen worden lastiggevallen. Dat moet stoppen. We scharen ons achter het initiatief Safe Streets. We moedigen slachtoffers aan **melding te maken** van incidenten, bijvoorbeeld via het platform intimideermijniet.nl. Dit geldt ook voor nare praktijken in en om de woning.

- **Huiselijk geweld** is onacceptabel. Wij zijn voor snel handelen tegen dit geweld en willen dat de burgemeester, indien nodig, een **huisverbod** aan de geweldpleger oplegt. Het is belangrijk slachtoffers direct in contact te brengen met **hulpverlening**.
- **Sekswerkers** zijn vrijwel onzichtbaar in Delft. Zij hebben recht op **bescherming** tegen geweld, dwang, mensenhandel, uitbuiting en discriminatie. De uitvoering van goed beleid volgt de gemeente samen met de sekswerkers.
- Als er sprake is van een voortdurende onveilige situatie op straat kan het noodzakelijk zijn om **cameratoezicht** in te zetten. Uiteraard gebeurt dit pas na een zorgvuldige afweging en ander preventief beleid.

6 Inclusieve en verbonden stad

Delft is het thuis voor veel verschillende mensen. De diversiteit aan mensen is wat onze stad tot Delft maakt. Samen geven we de stad een gezicht, geven we Delft letterlijk en figuurlijk kleur. De grote diversiteit aan mensen zorgt voor een brede schakering aan ideeën en mogelijkheden. Dat zien we terug in de verscheidenheid van horecavestigingen, maar ook in uitingen van cultuur en muziek in de stad.

In het participatieve verslag rondom de omgevingsvisie gaven mensen aan op zoek te zijn naar verbinding. Delftenaren willen in contact komen met elkaar en de verschillende groepen die Delft kent. Delft is een verbonden en sociale stad. De PvdA wil zich hier hard voor blijven maken.

Veel verschillende bevolkingsgroepen naast elkaar kan ook schuren. Onbekend maakt soms onbemind. De ervaring leert dat openstaan voor elkaar grote verschillen kan overbruggen. Maar ernstige hinder en overlast, daar moet de gemeenschap tegen optreden. Ook hier ligt een rol voor buurtcoaches, buurtwerkers, maar ook bij politie en BOA's.

De PvdA strijdt samen met anderen tegen racisme, discriminatie en andere vormen van uitsluiting. Zowel bewuste als onbewuste discriminatie op leeftijd, geslacht, afkomst, religie, levensovertuiging, fysieke beperking en seksuele geaardheid zijn voor ons onacceptabel.

Dit gaan we doen:

- De PvdA wil dat **mensen met een fysieke beperking zelfstandig alle publieke gebouwen kunnen bezoeken**. De gemeente moet, samen met mensen met ene beperking, de eigen gebouwen controleren op toegankelijkheid en deze, daar waar nodig en zo spoedig als kan, toegankelijker maakt. We dagen de TU Delft uit om slimme oplossingen voor lastig toegankelijke oude gebouwen te bedenken.
- De PvdA wil dat ontmoeting tussen Delftenaren mogelijk gemaakt wordt. Bewoners willen **ontmoetingsplekken in de buurt**. Denk aan bankjes op straat en voorzieningen zoals een buurthuis en

- speeltuinen
- De PvdA steunt (culturele) initiatieven die gericht zijn op **dialoog tussen verschillende groepen** in Delft.
- Wij vinden het belangrijk dat de gemeente **zorgvuldig** is in de **communicatie** met mensen met een beperking. Niet over mensen praten maar met mensen. Ieder mens verdient het serieus genomen te worden.
- De PvdA wil op de website van de gemeente en bij de loketten **voor iedereen toegankelijke informatie**. Dit betekent helder en eenvoudig taalgebruik, toegankelijk voor blinden, slechtzienden en doven. Deze informatie moet snel te vinden zijn. De informatie schrijft de gemeente niet vanuit wet- en regelgeving, maar vanuit de behoeften van de inwoners.
- Voortkomend uit het antidiscriminatiebeleid willen wij een **antidiscriminatiebureau**, zoals in Utrecht, of een **meldpunt** waar burgers terecht kunnen met klachten en waar discriminerende uitgaansgelegenheden en verenigingen aangemeld kunnen worden.
- Het **slavernijverleden** van Delft verdient meer aandacht. Ketikoti willen we als een feestelijke dag vieren in de stad. We stimuleren dat rondleidingen door en toeristische informatie over de stad aandacht schenken aan het slavernijverleden.
- Om echt iedereen gelijke kansen te bieden om mee te doen aan sport is een **inclusief sportklimaat** nodig. Via het sportakkoord is hiermee in Delft al een begin gemaakt. De PvdA wil samenwerken met organisaties als Geef Racisme de Rode Kaart, de John Blankenstein Foundation (lhbtqi+) en de Stichting Life Goals om dit werkelijkheid te maken.
- **Discriminatie op de woningmarkt** is onacceptabel en moet ook reden zijn om een verleende verhuurvergunning in te trekken. Dit is opgenomen in de vergunningsvoorwaarden.
- Samen met het bedrijfsleven, waaronder ook uitzendbureaus, en onderwijsinstellingen streven we naar diversiteit op de arbeidsmarkt en strijden we tegen **arbeidsdiscriminatie**.

- De gemeente dient hierin zelf het goede voorbeeld te geven en als werkgever een **inclusief personeelsbeleid** te voeren. Dit geldt ook voor externe inhuur. Met bureaus die geen serieus antidiscriminatiebeleid voeren werkt de gemeente niet samen.

7 Stad met eerlijk werk

Bij een leefbare stad hoort een vitale economie waarin iedereen een passende baan kan vinden: theoretisch en praktisch opgeleid, jong en oud, met of zonder beperking. Delft heeft een sterke positie als centrum van technologie en innovatie, sterk leunend op de TU Delft en de Hogescholen. Ook het aantal banen in de zorg, ziekenhuis en GGZ-instellingen, horeca en het toerisme is bovengemiddeld. Er zijn nog enkele industriële bedrijven als DSM en Prisma. Van de werkende Delftenaren heeft 60% een baan in onze stad.

De PvdA onderschrijft de ambitie dat er tot het jaar 2040 ongeveer 10.000 nieuwe banen komen. Dat is een forse opgave, want momenteel groeit het aantal banen in Delft en de regio niet mee met de economie. Er verdwijnen zelfs banen voor praktisch geschoolden. Bovendien geven juist die banen in de vorm van bijvoorbeeld flex-banen steeds minder zekerheid.

De Coronapandemie heeft een flink negatieve invloed gehad. Het toerisme viel een tijd stil, de omzet in de horeca daalde, net als in de ambulante en detailhandel. Dat maakt deze sectoren kwetsbaar voor toekomstige kapitaalintensieve investeringen voor bijvoorbeeld de energietransitie en klimaatanpassing.

Dit gaan we doen:

- De PvdA gaat werken aan meer banen voor met name **praktische geschoolden en mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt**. In onze stad is er een breed onderwijsaanbod. In techniek op alle niveaus van vmbo, mbo naar hbo en wo. We zetten in op maakindustrie, de bezoekerseconomie, maar zien ook kansen in de bouw, de verduurzamingsopgave, het onderwijs en de zorg. **Goede werkgelegenheid is leidend** in het economiebeleid.
- We bieden ruimte aan nieuwe **technologisch georiënteerde bedrijven**, met name aan de **maakindustrie**. Die kan een plek vinden in de Schieoevers, de TU-wijk en rond het DSM-terrein.

Wanneer we wonen en werken mengen, maken we een gedegen afweging om geluids- en andere milieuhinder te voorkomen, met voldoende milieuruimte voor de bedrijven.

- Delft heeft de toerist veel te bieden. De **groei van het toerisme** en daaraan verbonden horecavestigingen moet wel **verantwoord** blijven. We voorkomen wildgroei van het aanbieden van onofficiële slaappleatsen via de Wet toeristische verhuur woonruimten. We verwelkomen (internationale) congressen in Delft, al dan niet gekoppeld aan de TU.
- De **historische binnenstad** biedt kansen voor zowel de zakelijke dienstverlening, detailhandel, toerisme en horeca. We zorgen ervoor dat dit gebruik hand in hand gaat met het **aantrekkelijk maken en houden** van de binnenstad: autoluwe herinrichting, vergroening, zorg voor monumenten. De groei van het aantal horecavestigingen blijft beperkt en leegstand voorkomen we door er nieuwe recreatieve of sociale bestemmingen voor te vinden. De ozb verhogen we voor leegstaande panden. We werken samen met winkeliers en eigenaren om dit te bereiken. De PvdA erkent dat de binnenstad ook een belangrijk **woongebied** is.
- **Startende en kleine ondernemers** willen we helpen en onnodige beperkende regels vermijden, zonder de belangen van omwonenden uithetooft te verliezen. Extra aandacht hebben we voor maakindustrie, IT- en technologiebedrijven en startups met een duurzaam product. Ondernemers met een herkenbaar positief maatschappelijk effect verdienen nadrukkelijk onze steun.
- Naast zorgen om de leefbaarheid en veiligheid voor omwonenden gaat de PvdA staan voor de **werknemers wiens belangen onder druk** komen te staan. Denk daarbij aan de (maaltijd-) bezorgdiensten. **Arbeidsdiscriminatie** bestrijden we.
- De **gemeente als werkgever**. Als PvdA strijden we voor een hoger minimumloon. We zorgen ervoor dat de gemeente dit als standaard invoert binnen haar eigen organisatie en bij externe inhuur. Het aantal **flexcontracten** willen we zo klein mogelijk houden, maar wel

onder goede voorwaarden. We geven een eerlijke beloning voor stages en traineeships en vragen dat ook van de partners waarmee de gemeente zakendoet.

- Bij **aanbestedingen** werken we het liefst samen met bedrijven uit de regio. We stellen voorwaarden aan goed werkgeverschap, social return, maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen. Dit geldt ook bij het inkopen van goederen en diensten.

8 Stad zonder armoede

Werk geeft eigenwaarde. Wij gunnen iedereen, theoretisch of praktisch opgeleid, volledig of gedeeltelijk inzetbaar, een fatsoenlijk inkomen en passend werk. Mensen met een arbeidsbeperking hebben minder kansen om een baan te vinden. In 2020 hadden 3.335 inwoners van Delft een uitkering vanuit de Bijstand. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage kinderen in Delft dat opgroeit in armoede is 10%, dat ligt bijna twee derde hoger dan het landelijk gemiddelde. Bovendien kan een groeiende groep werkenden niet van hun salaris of inkomen rondkomen. Denk daarbij aan zzp-ers zonder inkomensgarantie. Delft is een stad met een bovengemiddeld grote sociale opgave.

We vinden het onaanvaardbaar dat mensen in Delft, volwassenen en kinderen, in armoede moeten leven. Kinderen uit arme gezinnen hebben een moeilijke start en kunnen vaak niet meedoen aan sport, feestjes en gaan nooit op vakantie. Zo'n achterstand kunnen ze vaak niet meer inlopen.

Door de Coronacrisis is deze kansenongelijkheid alleen maar gegroeid. Met een onzeker inkomen, snel stijgende huren en kosten voor energie, naast duurder wordende boodschappen liggen betalingsproblemen en schulden op de loer. Er hoeft maar iets te gebeuren en mensen vallen over het randje en belanden in een systeem dat niet hen maar de schuldeisers vooropstelt. Dit moet stoppen. Mensen die in armoede en met schulden leven, verdienen vertrouwen en respect en een perspectief op een beter leven. Goede schuldhelpverlening en een ruimhartig minima- en armoedebeleid moeten ervoor zorgen dat mensen weer meedoen.

We willen mensen zekerheid bieden. Armoedebestrijding heeft voor ons prioriteit. Hierop kan niet bezuinigd worden.

We gaan dit doen:

- We willen dat mensen die op zoek zijn naar werk, ook zij die niet bij

het UWV in beeld zijn omdat ze geen uitkering ontvangen, daarbij worden geholpen via bijvoorbeeld een **meldpunt werkzoekenden**. Begeleiding van (her)intreders geven we prioriteit.

- Werkse! helpt mensen met een **afstand tot de arbeidsmarkt** aan passend werk. Kortingen op de budgetten bij de Participatiewet willen we voorkomen.
- Werkgelegenheid voor **statushouders** krijgt van de PvdA extra aandacht. Met de nieuwe Wet inburgering als basis zorgen we voor passend taalonderwijs voor de nieuwkomers. Een volwaardig **begeleidingstraject** van minstens een jaar is nodig om hen een effectieve start te laten maken en waarmee we allerlei problemen met bijvoorbeeld schulden kunnen voorkomen.
- De aansluiting van **(beroeps)onderwijs** op de **(lokale) arbeidsmarkt** vergt voortdurende aandacht. Initiatieven als Smart Makers District zijn hierbij belangrijk. De samenwerking tussen het vmbo/mbo en de Delftse bedrijven moet daarom onverminderd voortgezet worden.
- De PvdA pleit landelijk voor een **verhoging van het minimumloon** en het sociaal minimum. Dat is nodig om armoede en schulden zoveel mogelijk te voorkomen. Ook dan zullen er altijd Delftenaren zijn die het niet lukt om zelfstandig rond te komen van hun inkomen. De PvdA heeft er de afgelopen jaren met succes voor gestreden **dat er niet verder bezuinigd is** op regelingen voor de minima.
- **Alle mensen** met een laag inkomen moeten kunnen rekenen op regelingen en tegemoetkomingen voor minima. Daaronder zijn ook mensen met een baan of een eigen bedrijf. De PvdA pleit ervoor om deze regelingen ook beschikbaar te stellen aan mensen **met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm**. Daarom zullen we de huidige regelingen, inclusief het kindpakket, onverkort handhaven. We blijven in gesprek met maatschappelijke organisaties als het Pact tegen de armoede en de Voedselbank om op zoek te gaan naar nieuwe middelen in de strijd tegen armoede.
- Met aandacht voor **preventie** en het **vroeg signaleren van schulden** (Eerder melden, minder achterstanden) kunnen we de neerwaartse

spiraal doorbreken, waarin schulden in de regel tot meer schulden leiden. Hierbij moeten mensen, veelal ook ouderen, vaak schaamte overwinnen. **Preventie** zoeken we in aandacht op school om kinderen te leren verstandig met geld om te gaan. De gemeente, woningcorporaties en andere organisaties maken afspraken om te voorkomen dat een betalingsachterstand verandert in een snel oplopende schuld. Dat vraagt om **maatwerk en goede afstemming**, waarbij niet alleen de financiële problemen aan de orde komen. De samenwerking met Isofa via het programma van schuldhulpmaatjes zetten wij voort.

- Voor jongeren met problematische schulden blijft het programma **Jongeren PerspectiefFonds** van groot belang.
- De gemeente onderzoekt op creatieve wijze de mogelijkheden om **de knellende voorwaarden in de bijstand te verlichten**. Denk aan het Tilburgse experiment rond het samenwonen van mensen met een uitkering. Ook hier is het vertrouwen in de betrokkenen belangrijk.

9 Eerlijke kansen voor ieder kind

Delft is een stad waar iedereen kan en mag meedoen. Kinderen gaan met veel plezier naar school en leren er iedere dag iets nieuws. Dit begint al op de kinderdagverblijven waar alle kinderen zich goed kunnen voorbereiden op de basisschool. Onze basisscholen zijn ontmoetingsplekken in sterke en gemengde wijken, waar ook de ouders elkaar tegenkomen. Delftse kinderen krijgen les in duurzame en goed geventileerde scholen en kunnen spelen op groene speelpleinen. In de stad geven we extra aandacht aan de overgang van de basis- naar de middelbare school voor kwetsbare kinderen. Alle Delftse kinderen verdienen een passende plek op de middelbare school, ongeacht waar hun wieg heeft gestaan of wie hun ouders zijn.

De PvdA zet in op goed onderwijs en scholen waar ieder kind een eerlijke start krijgt van een gelukkig leven. De gemeente speelt hierin een actieve rol. Samen met de schoolbesturen, leerlingen, ouders en andere betrokken partners slaan we de handen ineen.

Dit gaan we doen:

- Kinderen die **extra ondersteuning** nodig hebben, moeten we zo vroeg mogelijk herkennen. We investeren extra in voor- en vroegschoolse educatie (vve) in kinderdagverblijven en kleuters in groep 1 en 2. Zo voorkomen we dat peuters en kleuters uit kwetsbare gezinnen met **een achterstand aan hun schoolloopbaan beginnen**. Alle kinderen vanaf 2 jaar krijgen de mogelijkheid om tenminste 16 uur per week deel te nemen aan een vorm van vve. Ouders met een laag inkomen hebben gratis toegang.
- Ons ideaal is een **brede school** voor ieder kind. De school, kinderopvang, voldoende buitenschoolse activiteiten en brede talentontwikkeling vormen samen een brede school. In Delft zijn daar al mooie voorbeelden van, zoals community school De Horizon en integraal kindcentrum De Egelantier. De PvdA gaat werken aan meer brede scholen in Delft, te beginnen in de **wijken waar dit het hardst nodig is**. Deelname moet voor alle ouders betaalbaar zijn.

- We zorgen dat **jeugdzorg, jeugdhulpverlening en de scholen** goed samenwerken en regelen dat de jeugdhulp waar mogelijk in de scholen aanwezig kan zijn.
- Toegang tot **huiswerkbegeleiding en/of bijles** mag niet afhankelijk zijn van de portemonnee van de ouders. De PvdA wil dat de gemeente financieel bijspringt als dat nodig is.
- De PvdA gaat **onderadvisering** bij de overgang van basisschool naar middelbare school actief tegen door afspraken te maken met scholen. Hierbij trekken we samen op met leraren op scholen waar grote verschillen bestaan tussen de adviezen en de toetsresultaten.
- **Betrokken ouders** zijn goud waard en we koesteren hen. We gaan scholen ondersteunen om alle ouders bij de school en de ontwikkeling van hun kind te betrekken. We sluiten aan bij initiatieven als School's Cool, Taalmaatjes en Taalvisite, die extra ondersteuning bieden aan kinderen en hun ouders.

10 Inclusieve en duurzame scholen

In onze gemeente is de school meer dan alleen een ruimte waar leerlingen onderwijs krijgen. De school is een centrale plek in een buurt of wijk. Ze staan goed verspreid door de stad. De inrichting van scholen maakt meer mogelijk dan alleen lesgeven.

Dit gaan we doen:

- Scholen zien we als **ontmoetingsplek voor de buurt** en we stimuleren het gebruik van scholen voor buurtactiviteiten.
- Wij willen dat de scholen inclusief zijn en dat er **voor ieder kind**, onafhankelijk van afkomst, gender, met of zonder beperking een **goede, fijne en veilige plek** op school is. Ieder kind krijgt de stimulans het beste uit zichzelf te halen.
- De PvdA staat als vanouds voor het belang van **openbaar onderwijs**. Dit draagt zorg voor een veelzijdige vorming van leerlingen, zodat zij kennis kunnen maken met de verscheidenheid aan levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse samenleving en hun betekenis. Voor kinderen in Delft moet altijd de keuze voor openbaar onderwijs in de directe woonomgeving open staan.
- Wij blijven investeren in het **verduurzamen van de schoolgebouwen**. Daarnaast willen we dat kinderen al vroeg in aanraking komen met de natuur. Bijvoorbeeld via de programma's van het Duurzaamheidscentrum De Papaver.
- Ook Delft kampt met **lerarentekorten**. We willen dat leraren in Delft kunnen wonen.

11 Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst

Onderwijs bereidt voor op het vinden van een baan. Een baan brengt bestaanszekerheid, biedt kansen op ontplooiing en maakt dat je op een zinvolle manier bijdraagt aan de samenleving. Delft is een echte studentenstad. De PvdA is er voor alle studenten van mbo tot universiteit.

Dit gaan we doen:

- Er komen afspraken tussen scholen, Bureau Leerplicht Gemeente Delft, jeugdhulp, gezondheidszorg en de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs om **schooluitval te voorkomen**. Vroegtijdige schoolverlaters verliezen we niet uit het oog, zoeken we op en begeleiden hen weer terug naar school, een vervolgopleiding of passend werk.
- Permanente en gestructureerde samenwerking tussen onderwijs en het lokale bedrijfsleven vindt de PvdA essentieel. In het programma Werk maken van talent gebeurt dit al. De PvdA wil dit versterken met inzetten op **voldoende stageplekken**, vooral in de techniek en zorg en op het niveau van het mbo. Dat sluit aan bij de groeiende vraag naar goede vakmensen in de sectoren van zorg en duurzaamheid.
- De afspraken en goede samenwerking tussen de onderwijsinstellingen en de lokale bedrijven werken toe naar de situatie dat **elke jongere een startkwalificatie** kan behalen. Zo is hij of zij klaar voor een baan.
- **Laaggeletterdheid** is een flinke belemmering in het zoeken naar en uitoefenen van een baan. We stimuleren werkgevers, ook de gemeente zelf, dit probleem aan te pakken.

12 Mee kunnen doen begint bij taal

Het spreken van de Nederlandse taal is de belangrijkste voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving en om werk te kunnen vinden. Ook ouders moeten het Nederlands beheersen om hun kind op school te kunnen ondersteunen. Ongeveer 12% van de Delftse bevolking is laaggeletterd en heeft niet alleen moeite met lezen en schrijven, maar vaak ook met rekenen en het gebruik van digitale technologie. De groep van laaggeletterden is divers: zowel mensen waarvoor het Nederlands niet de eerste taal is, als mensen met weinig opleiding.

Dit gaan we doen:

- De PvdA wil dat het **cursusaanbod voor taal** wordt uitgebreid, laagdrempelig is en gratis toegankelijk blijft voor mensen met een minimuminkomen. Bestaande structuren, onder ander via DOK, mogen op dit vlak niet gekort worden.
- Met de nieuwe Wet inburgering krijgen gemeenten weer een belangrijke rol bij de **begeleiding van nieuwe inwoners die inburgeringsplichtig** zijn. De PvdA gaat zorgen dat dit al maatwerk wordt aangeboden bij de inburgeringscursussen. Een combinatie van scholing en werk moet tot de mogelijkheden behoren.

13 Gezonde stad, bewegen is gezond

Sport is belangrijk voor jong en oud. Door te bewegen blijf je fit en voorkom je gezondheidsproblemen die een belemmering kunnen vormen om mee te doen in de samenleving of om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Sport verbindt en brengt sociale contacten: door samen met anderen te sporten, maar ook door als vrijwilliger bij een sportvereniging actief te worden. Kinderen leren dankzij sportactiviteiten om samen te werken, maar verwerven ook belangrijke fysieke vaardigheden zoals een goede coördinatie

De Gezondheidsverschillen in de stad zijn groot. Vooral in naoorlogse wijken is er relatief veel overgewicht en is de ervaren en feitelijke gezondheid een stuk lager dan in bijvoorbeeld het centrum of Tanthof. Veel kinderen halen de beweegnorm niet.

De PvdA is trots op het stevige Investeringsplan sport om de basis op orde te brengen

Dit gaan we doen:

- Om iedereen in staat te stellen te sporten zijn **voldoende en kwalitatief goede faciliteiten** nodig. De kwaliteit van de Delftse sportvoorzieningen verbetert de gemeente aan de hand van het in 2019 vastgestelde Investeringsagenda sportaccommodaties en het Uitvoeringsplan sport. Daarmee stimuleren we binnen- en buitensport en kan de renovatie van verschillende sportcomplexen aangepakt worden. Ook komt er ruimte voor sportbeoefening in de openbare ruimte. De PvdA gaat **niet bezuinigen op het budget voor de sportaccommodaties**.
- In iedere wijk willen wij goed onderhouden **speelplekken, beweegtuinen en wandel-, hardloop of fietsroutes**. Van initiatieven hiervoor van Delftenaren, zoals het Verloren Strandje of het hardlooprondje rond het Centrum, worden wij erg enthousiast.
- Er zijn veel **regelingen** die het mogelijk maken voor kinderen om te kunnen sporten, ook als er in het gezin geen geld voor beschikbaar

is. De aandacht voor deze regelingen moeten buurtcoaches, maar de sportverenigingen actief bekend maken.

- Ook voor **volwassenen en ouderen** moet er een dergelijk **sport- en cultuurfonds** komen. Eventueel gekoppeld aan de Delftpas.
- De PvdA wil dat het aantal uren **gymonderwijs** op de Delftse scholen groeit. Sport moet ook een vast onderdeel van het programma van de **buitenschoolse opvang** zijn. Buurtsportcoaches kunnen hierbij assisteren.
- Veel Delftenaren kiezen voor **zwemmen** als sportbeoefening. Er komt een nieuw bad aan de Maria Duystlaan, maar het bad aan de Weteringlaan gaat sluiten. Daarmee is **renovatie en het openhouden van het Kerkpolderbad** bittere noodzaak geworden.

14 Culturele stad

Cultuur verbindt, geeft plezier, prikkelt en zorgt voor spannende ontmoetingen. Cultuur heeft een waarde op zich en is bij uitstek een middel om je eigen identiteit te verkennen en in aanraking te komen met andere manieren van denken en leven. Zo draagt het bij aan het welbevinden van mensen. De PvdA hecht hier veel waarde aan en wil dat het cultuurbudget niet verder gekort wordt en vanaf nu meegroeit met het aantal inwoners van de stad.

Delft heeft een bloeiend cultureel leven, maar duidelijk is dat de landelijk ingegeven bezuinigingen van de afgelopen jaren hun sporen hebben nagelaten. Tegelijkertijd verschilt de wijze waarop de inwoners van Delft met cultuur in aanraking kunnen komen sterk. De PvdA wil dat het cultuuraanbod veel groepen aanspreekt en iedereen in Delft bereikt.

Dit gaan we doen:

- Het aantal musea in Delft is beperkt. Het **Prinsenhof** neemt dankzij de Nederlandse geschiedenis een unieke plaats in. De PvdA heeft de investeringsplannen voor renovatie en opwaardering van het Prinsenhof volop gesteund. De uitvoeringsplannen moeten snel vorm krijgen.
- De PvdA onderschrijft de inzet van de stichting **Museum Van Marken** om het verhaal van deze industrieel te vertellen. Dit museum biedt een waardevolle toevoeging aan het bestaande museale aanbod in de stad.
- De PvdA waardeert het werk van de gevestigde **culturele instellingen** De Veste, VAK, DOK en de samenwerkingsverbanden als Het Cultuurhuis als vormgevers van cultuur en cultuureducatie in Delft. **Herstel van de subsidieniveaus** heeft prioriteit.
- Ook willen wij steun geven aan **kleinschalige initiatieven en festivals, evenals aan vernieuwende culturele activiteiten** in de wijken. Door ruimte te geven aan creatieve broedplaatsen in bijvoorbeeld wijkcentra of tijdelijk leegstaande panden. Zo ontstaat de mogelijkheid om dicht bij huis kennis te maken met cultuur.

15 Een stad waarin we voor elkaar zorgen

Goede zorg- en welzijnsvoorzieningen zijn onontbeerlijk voor het welbevinden van mensen en hun mogelijkheden om zelfstandig te functioneren. De PvdA vindt dan ook dat in Delft zorg direct beschikbaar, betaalbaar en van goede kwaliteit moet zijn en bij voorkeur thuis of dicht bij huis aangeboden wordt. Het tegengaan van eenzaamheid vraagt na de Corona wederom veel aandacht. In de afgelopen twee jaar is eenzaamheid onder jongeren als probleem sterker naar voren gekomen. Maatwerk staat bij al deze problemen centraal en dit betekent dat het aanbod in goed overleg met de inwoner en zijn of haar directe omgeving tot stand komt. Wachtlijsten horen daar niet bij. Delftenaren worden steeds ouder en willen het liefst zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Daar moeten de voorzieningen, zowel voor ouderen zelf als voor de mantelzorgers, op ingesteld zijn.

De vraag naar zorg neemt nog steeds verder toe, ook in Delft. Het benodigde budget voor voorzieningen vanuit de wmo en de jeugdzorg groeit echter onvoldoende mee. Dit betekent dat er goed gekeken moet worden naar wat écht nodig is (slimme technische oplossingen helpen daarbij) en moet er aandacht komen voor een vernieuwde aanpak met meer aandacht voor preventie en controle op de winstmarges bij de particuliere zorgaanbieders. Samenwerking met de TU Delft met haar opleidingen op het gebied van klinische en life science technologie biedt daarvoor kansen. Maar ook door samenwerking met ons zorgkantoor DSW. Om te bereiken dat zorg aansluitend wordt geleverd, niet gehinderd door financieringsschotten.

Dit gaan we doen:

Eerlijke wmo

- De beschikbare voorzieningen moeten **bekend en inzichtelijk** zijn voor alle Delftenaren, inclusief de laaggeletterden.
- De eigen bijdrage voor **huishoudelijke hulp** is voor iedereen € 19. Het doel van de regeling was mensen met een kleine portemonnee te steunen, maar deze steun komt nu ook bij draagkrachtige mensen

terecht. Dit jaagt de gemeente op hoge kosten. Wij vinden het belangrijk dat het idee van solidariteit voor ogen te houden. De PvdA dringt bij het Rijk aan op **inkomensafhankelijk** huishoudelijke hulp. Daarop vooruitlopend moet de gemeente onderzoeken hoe we dit binnen de huidige regels al kunnen toepassen.

- Iedere inwoner van Delft moet in staat zijn zelf te beslissen over zaken in zijn of haar leven. Wij willen daarom de **zeggenschap** van mensen versterken, in de relatie met zorgaanbieders en met de gemeente. Dat betekent dat er **voldoende capaciteit** beschikbaar moet zijn voor het contact met de vragers van zorg in de wmo. Bovendien moet er een duidelijke rol zijn voor patiëntenorganisaties, ouderenbonden en cliëntenraden in de beleidsontwikkeling. Initiatieven van bewoners zoals het opzetten van **zorgcoöperaties** steunen wij van harte.
- In de toekenning van hulp aan gezinnen houdt de gemeente rekening met een zo beperkt mogelijke inzet van **jonge kinderen** in de zorg. Kinderen hebben recht op vrije tijd en ontspanning.
- De PvdA wil dat de gemeente alleen contracten aangaat met **organisaties die goed voor hun personeel zorgen**; langdurige inzet is belangrijk.
- De PvdA pleit voor het **optimaal gebruiken** van beschikbare middelen. Wij zetten in op het **hergebruiken** van vaak kostbare rolstoelen/scootmobielen/rollators die nog in goede staat zijn.
- Het **hospice in Delft** is momenteel op een onaantrekkelijke locatie gevestigd. De PvdA wenst dat de gemeente het particuliere initiatief ondersteunt in de zoektocht naar en realisatie van een hospice op een geschikter plek.

Overbelasting van mantelzorger voorkomen

- **Mantelzorgers** zijn vrijwilligers. Er zijn heel veel mantelzorgers betrokken bij de zorg voor hun hulpbehoevende partner, buur of ouder. Ongeveer 80% van de mantelzorgers voelt **zich tamelijk tot zwaar belast**. Dit kan ernstige gevolgen hebben: burn-out of andere ziekteklachten. De PvdA vindt dat mantelzorgers waardering

verdienen en niet overbelast mogen raken. Ondersteuning van mantelzorgers met dagbesteding voor de hulpbehoevenden en een **logeerhuis/zorghotel** waar de zorg tijdelijk de mantelzorgers uit handen wordt genomen.

Jeugdzorg: meer vertrouwen, minder regels

Voor de PvdA is het belangrijk dat jongeren zelf centraal staan in de jeugdzorg. We vinden het daarom belangrijk dat men niet over maar met hen in gesprek gaat.

- De PvdA wil stimuleren dat **ouders regie** krijgen over het gezinsplan. Uiteindelijk is het voor iedereen fijner als een gezin en het netwerk daaromheen het zelf redden. Daarom willen wij nadrukkelijker inzetten op het betrekken van het **netwerk van ouders** bij jeugdhulp.
- Voor kinderen die niet meer thuis willen of kunnen komen, wil de PvdA dat er een **liefdevol pleeggezin of gezinshuis** klaar staat.
- Bij **aanbestedingen voor zorg** gaan we eraan werken dat er zo min mogelijk sturing wordt gegeven aan de **manier waarop de zorgprofessionals hun werk doen**. We staan voor maatwerk en willen geen nieuwe complexe regels toevoegen. **Vertrouwen** geven aan de zorgprofessionals brengt iedereen verder.
- De PvdA wil **jeugdzorginstanties betrekken** bij het **aanbod**. Zo zorgen we ervoor dat alle vormen van jeugdzorg, ook de zware, aangeboden blijven worden.
- Wij gaan voor het **ontschotten van de zorg**. Te vaak zitten regels voor financiering van verschillende typen van zorg een goede ondersteuning in de weg. De gemeente moet in samenwerking met DSW creatief met wet- en regelgeving omgaan, zodat mensen zo min mogelijk merken van de financieringsstromen en de zorg krijgen die ze nodig hebben.
- Te vaak draait het bij de inkoop van zorg om de laagste prijs. Dit gaat vaak ten koste van kennis, expertise en continuïteit om de beste zorg te kunnen leveren. Wij kiezen voor **minder marktwerking** in de zorg en voor **kwalitatief betere zorg**.

- De **Jeugd-geestelijke gezondheidszorg** is zeer specialistisch en vaak duur. Dat zal om goede kwaliteit te garanderen anders dan op het gemeentelijke niveau georganiseerd moeten worden.

Liever helemaal voorkomen

Het liefste voorkomen we dat mensen professionele hulp nodig hebben. Dat is vooral fijner voor de mensen zelf en bespaart de gemeente daarmee ook geld.

- Uit preventie oogpunt wil de PvdA **geld voor sportbeoefening** voor hen die dat niet zelf kunnen betalen.
- De PvdA zou graag meer **praktijkondersteuners** bij huisartsen zien, die mensen kunnen helpen bij overgewicht, diabetes en psychische ondersteuning.
- Wij willen **laagdrempelige informatie** over roken, afvallen, effect van vaccinaties en dergelijke beschikbaar maken via de kerk, moskee, school, verenigingen, wijk- en buurtcentra.
- **Coaching van ouders** kan helpen bij het opvoeden van kinderen. Daardoor voorkomen we problemen en maken we het leven van de ouders overzichtelijker.
- Allerlei maatschappelijke organisaties proberen mensen, zoals ouderen, uit de **eenzaamheid** te halen. De gemeente moet dergelijke initiatieven steunen.

16 Samen de stad besturen

De PvdA vindt het belangrijk dat de kracht en energie in de Delftse samenleving optimaal worden benut. De gemeente is er voor alle burgers en burgers worden door de gemeente betrokken bij de beleidsontwikkeling en uitvoering van haar taken. Wij willen de lokale democratie en zeggenschap sterker maken met een gemeente die regie durft te nemen. Maar ook een gemeente die ruimte laat voor initiatieven van de bewoners. We staan voor een open en toegankelijke gemeente die het persoonlijk contact met haar inwoners koestert. We staan voor een sterke gemeente die blijft investeren en waar de sterksten de zwaarste lasten dragen. Delft krijgt niet het bedrag uit het Gemeentefonds van het Rijk om de centrumfuncties die de stad vervult te kunnen betalen. De daaruit ontstane tekorten leggen een grote druk op financiële en beleidskeuzes van de gemeente.

De PvdA is zich ervan bewust dat het vertrouwen van burgers in de overheid meer inzet vraagt. Vertrouwen geven is voorwaarde om vertrouwen te krijgen. De democratische rechtsorde gaat over de grondregels voor de wijze waarop de overheid met zijn burgers omgaat en de burgers met elkaar. Die grondregels zijn gebaseerd op fundamentele beginselen en waarden: tolerantie, goede trouw, rechtvaardigheid, redelijkheid, grondrechten. De democratische rechtsorde sluit in en niet uit. De democratische rechtsorde is ook een sociale rechtsorde.

Te vaak vinden de inwoners dat de participatie in Delft niet goed gaat. We willen Delftenaren bij besluitvorming betrekken en hen als gesprekspartners beschouwen. Dat vraagt om een participatieproces dat vooraf duidelijk is, aansluit bij de verwachtingen van de bewoners en goed aangeeft wat de ruimte is voor de inspraak.

Dit gaan we doen:

- De PvdA zet in op **meer directe gesprekken met Delftenaren** in plaats van vergaderen in het stadhuis. We gaan door met de werkwijze van de raad om in de vergaderingen ruimte te bieden aan

breed contact met burgers om zo een beter beeld te krijgen van belangrijke thema's in de stad.

- We gaan door met **Delfts Doen**, maar we willen dat de uitvoering verbetering krijgt. De gemeente moet hierover helder communiceren. We willen graag de **deskundigheid onder de burgers** benutten.
- We staan voor een **wijkgerichte aanpak** om de afstand tussen bewoner en gemeente te verkleinen. Iedere wethouder krijgt een aantal wijken toegewezen waar hij of zij aanspreekpunt voor is. Dit betekent dat de **gemeentelijke organisatie** hierop in moet kunnen spelen. Waar nodig komen er **leefbaarheidsoverleggen**, waar het gesprek tussen wijkbewoners en gemeente een plek kan krijgen. De problemen in de wijk of de buurt kunnen eerst daar op tafel komen. Raadsleden en actieve inwoners en leden van politieke partijen houden weer **wijkschouwen** en raken zo in gesprek over wat er ter plekke speelt.
- We koesteren de **organisaties van bewoners** als verbinders tussen wijk en stadhuis. We maken afspraken met die organisaties over hoe **burgerparticipatie** kan worden versterkt.
- De PvdA stelt voor te gaan experimenteren met **nieuwe vormen van burgerparticipatie**, zoals een via loting samengestelde burgerraad en een kinderraad. Een burgerraad draagt naast directe deelname van burgers in de besluitvorming ook het gevaar in zich dat er een competentiestrijd met de gemeenteraad ontstaat. **Zorgvuldige voorbereiden en taakafbakening** is nodig.
- We ondersteunen het doen-vermogen van de Delftenaar door erkenning en steun aan **burgerinitiatieven**. We geven ook de ruimte dat deze worden uitgewerkt en uitgevoerd. Dit zijn **blijken van vertrouwen**. Maar bovenal wordt vertrouwen gediend door duidelijkheid van verwachtingen over en weer. Essentieel is het besef van evenwicht en wederzijdse afhankelijkheid.
- De PvdA blijft aandacht geven aan het **verbeteren van de lokale journalistiek**, met accent op meer onderzoeksjournalistiek.

17 Een toegankelijke en transparante gemeente

De gemeente Delft zet zich in voor haar burgers en voor een goede dienstverlening. Toch komen Delftenaren soms in de knel omdat ze moeilijk in contact kunnen komen met de gemeente of omdat ambtenaren niet altijd maatwerk kunnen leveren of omdat het voor de mensen lastig is de processen te begrijpen. Verder zijn gemeentelijke besluiten voor bewoners niet altijd inzichtelijk.

Dit gaan we doen:

- De gemeentelijke diensten zijn **goed toegankelijk** voor alle bewoners. Ondanks de digitalisering moet de gemeente ook persoonlijk en schriftelijk bereikbaar zijn.
- De gemeente **communiceert helder, leesbaar en begrijpelijk** voor alle inwoners.
- Waar mogelijk en nodig brengt de gemeente de **dienstverlening dichter bij de burgers** in bijvoorbeeld buurtcentra.
- Delft krijgt een eigen **lokale ombudsman**, waar inwoners terecht kunnen voor alle problemen die zij ervaren in het contact met de gemeente. Zo verkleinen we de afstand tussen burgers en gemeente.
- We zetten in op meer **maatwerk bij bewoners** die beroep doen op **sociale uitkeringen**. We gaan daarbij uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen.
- We zetten in op meer **gebiedsgericht werken**.
- Voor het ambtelijk apparaat vindt de PvdA het volgende **een belangrijke houding**: cultuursensitiviteit, oog voor laaggeletterdheid en vraagverlegenheid zijn standaard. Oplossend vermogen van medewerkers die extra stappen zetten buiten hun directe verantwoordelijkheid om mensen te helpen **krijgt beloning in de ambtelijke cultuur**.

18 We blijven investeren

Delft staat voor grote opgaven en moet veel kosten maken om al haar gemeentelijke taken goed uit te voeren. De Coronacrisis heeft ons geleerd dat de kansengelijkheid groter dreigt te worden. Het heeft ons ook geleerd dat ondernemers afhankelijk kunnen worden van de overheid. Daarom vinden wij het belangrijk om niet te bezuinigen in het sociaal domein, en willen we zorgen voor voldoende reserves om mogelijke calamiteiten te kunnen opvangen. Delft krijgt voor de uitvoering van haar taken te weinig middelen vanuit de Rijksoverheid. Dit vraagstuk moet geagendeerd blijven. Het kan Delft wel opnieuw dwingen tot keuzes. Bezuinigingen mogen niet leiden tot kansengelijkheid.

Dit gaan we doen:

- We **blijven investeren in de stad** en benutten onze financiële middelen optimaal. Dat doen we met steun van de regio (Metropool Rotterdam-Den Haag, MRDH) en met het Fonds 2040.
- We **werken goed samen** met andere gemeenten, Hoogheemraadschap van Delfland, Provincie Zuid-Holland en het Rijk. Met hen en de gezamenlijke uitvoerende organisaties maken we goede afspraken, komen we transparante controlemechanismen overeen en zijn we daarbij **kostenbewust**.
- We dringen aan bij het Rijk, de VNG en het G40-stedennetwerk dat Delft in haar **functie als centrumgemeente structureel extra geld krijgt**.
- **De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.** We bezuinigen niet op het sociaal domein. We kijken dan naar het op solidaire wijze verhogen van de inkomsten, via onder andere de onroerendzaakbelasting en de toeristenbelasting.

Verkiezingsprogramma

PvdA Delft

2022 - 2026

